

HStory: Zakaj me poučevanje zgodovine skozi zgodbe navdaja z veseljem?

Kako zgodovina in kaj zgodbe pri predmetu zgodovina lahko ponudijo za učenje in kaj radovedni udeleženci pridobijo od njih, ste se bržkone lahko vprašali ob branju naslova tokratnega prispevka.

Zgodbe, javne in zasebne, strokovne in osebne. Tiste, ki konstruirajo in prepletajo obe niti - za poučevanje ter učenje. Od nekaj ducatov ponujenih različnih praktičnih metod in pristopov za poučevanje, menim, da sodijo zgodbe v presečno množico tistih, s pomočjo katerih se lahko na zanimiv, a hkrati zabaven način posreduje učna snov.

Skozi učni proces se mi je večkrat porajalo vprašanja o tem, kako motivirati nemotivirane? Kaj je tisto pri pouku zgodovine, kar bo aktiviralo pozornost udeležencev, njihovo mišljenje, pomnjenje in jih usmerjalo v učenje? Navsezadnje v Osnovni šoli za odrasle v Novem mestu imamo udeležence, ki so zelo različni, od etnične skupine, priseljencev, mlajši-starejši udeleženci itd. Če strnemo to v veliko širšo p(red)ostavko lahko rečemo, da imamo strukturo ljudi z različnim predznanjem, pričakovanji, motivacijo in izkušnjami.

Pouk zgodovine ponuja veliko priložnosti za govor in poslušanje, ustvarjanje, pisanje in branje besedil, ki so hkrati pripovedni in analitični, zamišljeni ali resnični viri. Vse to pomaga udeležencem pri pismenosti, saj se na takšen način dodatno učijo razmišljati, poslušati, govoriti in pisati. Podobno je pri zgodbah. Za zbiranje zagona zgodovina potrebuje dokaze, zgodbe potrebujejo napetost in naši udeleženci potrebujejo motivacijo. Vodilo učitelja pri tem pa je, da skuša pomagati pri učinkovitejšemu premagovanju ovir pri učenju in da pretvoriti izzive, s katerimi se srečujejo posamezniki, v njihovo pogonsko sredstvo ali gorivo za delo.

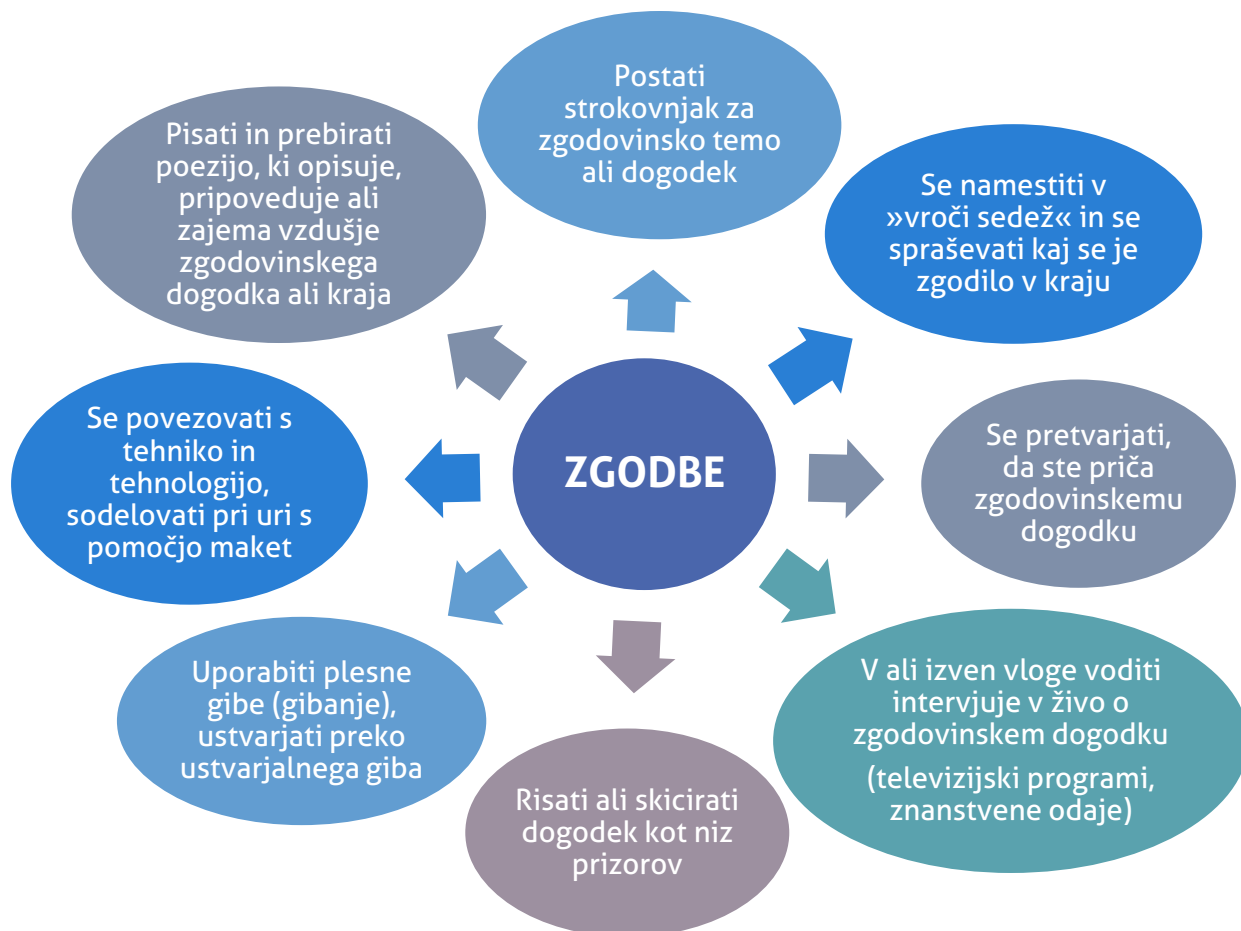
V Osnovni šoli za odrasle v Novem mestu se mi je pri predmetu zgodovina pristop poučevanje skozi zgodbe pokazal kot dober dialog z udeleženci in kot način raziskovanja zelo uporaben. Zgodbe so pomagale pri premikanju motivacijskih vzorcev med posamezniki, hkrati pa so predstavljale edinstven poligon za razcvet osebne domišljije.

Najpomembnejše pa je, da s(m)o spoznali pomembnejše zgodovinske ideje in dejavnosti, ki jih je moč delati v učilnici ali izven nje.

Preko zgodb smo z udeleženci:

1. pisali in prebirali poezijo, ki opisuje, pripoveduje in zajema vzdušje zgodovinskega dogodka ali kraja. Je učinkovit način razširitve besedišča in uvajanja novih znanj;
2. v nekaterih delih je udeleženec postal strokovnjak za zgodovinsko temo ali dogodek;
3. spet drugi so se namestili v »vroči sedež« in se spraševali kaj se je zgodilo v zgodovinskem kraju;
4. mnogi izmed njih so se pretvarjali, da so priča zgodovinskemu dogodku;
5. v ali izven vloge vodili v živo intervjuje o zgodovinskem dogodku;
6. risali ali skicirali dogodek kot niz prizorov;

7. nekateri so uporabili plesne gibe (gibanje), uporabili glasbene elemente in ustvarjali preko ustvarjalnega giba;
8. se povezovali s tehniko in (moderno) tehnologijo,
9. sodelovali pri uri s [pomočjo maket in modelov](#);
10. naredili televizijske programe in vodili znanstvene oddaje itd.

Slika 1: [Udeleženci spoznavajo srednjeveško življenje in gradove s pomočjo makete.](#)

Pri poučevanju me navdaja strpnost, zaupanje v udeležence in pripravljenost na poslušanje. Z udeleženci se veliko pogovarjam. Taka drža izraža pripravljenost posvetiti se sogovorniku ter spodbuja medsebojno sodelovanje. S povratno informacijo udeležencem povem, kaj delajo prav in kaj bi lahko bilo še boljše. Ne samo učitelji, tudi udeleženci jo podajo. Na podlagi njihovih povratnih informacij vsakokrat preverim ali smo na »pravi« poti.

Učitelji slišimo o mnogokaterih preprekah in ovirah, s katerimi se srečujejo posamezniki pri pouku ali učenju. Veliko udeležencev je omenilo, da so s pomočjo zgodb lažje izrazili misli, zadovoljstvo ali nejevoljo, velikokrat pa tudi navdušenje in ponos nad lastnimi dosežki. Zavedati se moramo, da mnogi niso bili pred tem samozavestni pisci, dramski igralci ali plesalci. Ključni vzgibi za doseganje še tako majhnih uspehov, so za njih nemalokrat dokazovanje lastne vrednosti. Marsikdo se je in se še vedno izogiba aktivaciji pri pouku zaradi strahu pred neuspehom ali izkazovanjem lastne nezmožnosti. Prej opisano bržkone niso zanemarljivi podatki. Pri tem pa odigramo veliko vlogi prav učitelji.

V kolikor pogledamo problemski situacije, s katerimi se soočajo posamezniki, moram poudariti, da je to predvsem pri začetni diskusiji in končnemu preverjanju. Da je udeleženec našel notranje spodbude za učenje in bil usmerjen v proces učenja, je moral biti tudi usmerjen v problem, ki mu je po eni strani pomenil izziv, po drugi strani pa ga je morala gnati ustvarjalna pridobitev različnih rešitev. Dobršen odmerek preprek smo preskočili s pomočjo uporabe različnih pripomočkov kot so telefoni, slovarji in slikovna ponazorila. Veliko so naredili tudi s tem, da so se naučili postavljati vprašanja. S tem sem dosegla, da so pobrskali po njihovem že obstoječem znanju in jih hkrati soočila s problematikami, ki so lahko rešljive na mnogo različnih načinov. Udeleženci so bili izzvani k ustvarjanju lastnih »mislinskih modelov«, ki so jih najprej oblikovali v razredu in jih šele kasneje primerjali z resničnim svetom ter na različne načine. Kot primer lahko navedemo, da so se odpravili na obisk k določeni osebi, opravili intervju s strokovnjakom na nekem področju, iskali in uporabili različne strokovne vire ali informacije.

Seveda pa je ob tem potrebno v osnovni šoli za odrasle še dodatno ustvarjalno in spodbudno učno okolje s strani učitelja. Pridobivamo različne izkušnje, skušamo ohranjati pozitiven odnos do predmeta in udeležence spodbujamo za učenje. Kot učiteljica moram imeti še eno pomembno lastnost, in sicer biti prilagodljiva, saj se le na takšen način oblikujejo uspešne učne ure, prilagojene našim občinstvom.

Občutki so neopisljivi in zadovoljstvo na obeh straneh je neprecenljivo. Zakaj? Ker so izzvali energijo, čustva in spoznavne procese. Meni kot učiteljici dajejo moč za vztrajanje pri poučevanju in udeležencem moč za premagovanje ovir ter dokončanje aktivnosti.

Če sem si v naslovu zastavila vprašanje »*Zakaj me poučevanje zgodovine skozi zgodbe navdaja z veseljem?*«, je prav, da na tem mestu odgovorim z več vrstičnih postavk, in sicer:

- zgodbe spodbudijo udeleženčevo radovednost, čustva in domišljijo (različne epizode, ki postanejo skozi zgodovinsko celoto domišljajska rekonstrukcija);
- pri poučevanju uporabljam pripoved kot opeke in zgodbo kot oblikovanje;

- skozi zgodbe, ki si jih pripovedujem, delimo medčloveške izkušnje, izražamo svoje mnenje, se povezujemo;
- s pomočjo zgodb urimo veščine komunikacije;
- zgodbe spreminjajo pripovedne epizode v odprte zgodbe, ki pomagajo razumeti zgodovino;
- na zgodbah temelječ pristop k poučevanju povečuje človeško interakcijo in skupinske kohezije, pridobivanje veščin, abstraktno razmišljanje in medsebojno povezanost;
- pripovedovanje zgodb prinaša motivacijski pogon za poučevanje;
- zgodbe vzbujajo radovednost z raziskovanjem neznanega oziroma nepričakovanega. Zgodbe lahko »udomačijo« izkušnje brez dolgočasnih vsebin, se predstavljajo kot uganka, dokaz, razlaga, modrost itd.;
- zgodbe predstavljajo primer za raziskovanje: kako se lahko obnašamo v resnični ali namišljeni situaciji? Ali se opiramo na zgodbe o dejstvih ali fikciji?;
- zgodbe ponujajo ogledala in vzornike;
- z njimi ponavljamo, kar pomeni, da se z njimi spomin se celo izboljša;
- zgodbe sporočajo informacije, prenašajo ogromno količine podatkov (npr. znanstvenih, zgodovinskih). So kot manjkajoči koščki v sestavljanju;
- zgodbe lahko poenostavijo.;
- zgodbe so privlačne in dostopne za učitelje ter udeležence;
- zgodbe so prilagodljive (vplivamo na njihovo trajanje, vsebino, izziv in interaktivnost);
- zgodbe spreminjajo ljudi. Na podlagi »zmogljivih« zgodb se lahko spremenijo posamezni udeleženci in učitelji, na način, da s spreminjajo razumevanje in vedenje - začasno ali celo trajno;
- zgodbe razlagajo in moralizirajo (opirajo se na začetke, dejanja in zaključke, ki pojasnjujejo kako in zakaj stvari se zgodijo);
- zgodbe raziskujejo ljudi;
- zgodbe analizirajo zavest. Poučevanje in učenje sta sestavni del življenja. Narativno strokovno znanje na področju opisovanja in ob razlagi dogodkov, lahko zgodbe postavijo dogajanje v sedanosti;
- zgodbe individualizirajo izkušnje. Vse izkušnje imajo lokalne ali individualne razsežnosti. Bogate pripovedi lahko vrednotijo lokalno kulturo in ideje, brez ali z odpiranjem njihove idiosinkrazije do primerjave.

Poučevanje zgodovine s pomočjo zgodb pa vendarle ni in ne bo panacea za izzive, s katerimi se soočamo učitelji v osnovni šoli za odrasle. Predstavlja pa lahko velik del v celotni zgodbi poučevanja. Predvsem je odvisno od tega kako si sleherni učitelj organizira delo in vključuje vseživljenjsko učenje, povezuje učno snov z udeležencevim življenjem in njegovo umeščenostjo v družbeni kontekst, kako in koliko uporablja sodobne oblike poučevanja, predvsem pa vključuje [inovativne sodobne izobraževalne IK tehnologije](#), s pomočjo katerih še dodatno spodbuja aktivnost udeležencev.

Ana Marija Blažič, RIC Novo mesto

Slika 2: [Oblačilna kultura na dvorih: stilizirani odtenki oblek v več različnih fazah.](#)